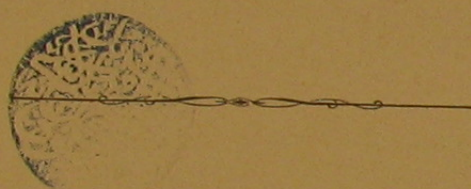

کربد لہائی اسلامیه ی محبائی منفقہ مخصوص

سید محمد علی بن محمد بن محمد

نسخہ فوق العادہ سی

معارف نظارت جلیله سنک فی ۲۶ صفر سنہ ۱۳۱۵ و فی ۱۵ تموز سنہ ۱۳۱۳ تاریخ
و ۴۳ نومرو لی رخصتنامہ سی حائزدر

استانبول

(محمود بك) مطبعہ سی — باب عالی ہوارندہ ابوالعزیز جادو سنہ نومرد ۷۲

۱۳۱۵

بوکي نوادر فطرت علی الاکثر کندی حیاتلرنده :

بیت

کل العداوة قد ترجی ازالها
الاعداوة من عاداك بالحسد

سربنده مظهر اولورلر !

فقط تقلب حقیقت هیچ بر زمان قابل
اوله مدینی کبی بو مثللی احوالده کشف و ابراز
حقایق ایچون زمان قدر ابدال سماحت ایدر بر
شی یوقدر !

بناء علی ذلک بونلر کندی زمانلرنده افکار
منوره و ممیزه اصحابنک نصل محبوب قلوبی اولورلر
ایسه اخلاقنک دخی الی الابد مظهر تکریم واحترام
عظیمی اولمق بختیارلغنده نائل اولورلر ؛ نه بیوک
بختیارلق ! نه کوزل مظهریت !

بعض حقایق بینان امور بوبابده درجات اربعه
تقدیر ایدبور . کوزل دوشونمک ، دوشوندیکی
کوزل سویلمک ؛ سویلدیکی کوزل یازه بیلمک ؛
یازدینی کوزل یاه بیلمک ؛ پک طوغریدر ! کوزل
سویله بیلمک ایچون کوزل دوشونمک نصل لازم
ایسه کوزل یاه بیلمک ایچونده کوزل یازه بیلمک
لازمدر .

بونلر یکدیگرینک لازم و ملزومی اولمق
حیثیتله شو درجات اربعه ایکی کلهنک تضمن
ایتدیکی معانیده متجلی اولبور .

اوده اقوال و افعالن عبارتدر .

کسوة الفاظ و کلامه برون معانینک مصدری
شفتین یاخود زبان خامه اولمقده بر فرق اولیوب
ایکیسی بر اصله راجعدر .

افعال ایسه اقوالنک نتیجه حاصله سی —
تعبیره اعتراض بیورلماز ایسه — انک مظاهر
محسوسه متأخره سی دیمکدر .

افعاله مقارن اولمیان اقوال جانسز وجوده
بگزرر . اقوال ایله مؤید اولمیان افعالده وجودسز
جان کبی قالیر .

شوایکی ملکه مبجله آدمیتده حائر نصاب
کامل اوله رق ذوالجهتین اطلاقنه کسب استحقاق
ایتمک قدر شرف و شان اوله ماز .

بونه عالی شرف ! نه شانلی کمال
کذا

مقاله مخصوصه

عثمانیلرک وظائف مدنیه سی

بر زماندنبری اوروپا و آمریقانک انظار اهمیتی
اسلامیت جهتنه دونمشدر . پک چوق ارباب تحقیق
اسلامیتی تتبع ایلمکده و هرمتبع دخی نتیجه تتبعاتی
یازمقدمدر . بونلرک بعضی اسلامک اهنده و بعضی
علیهنده اولوب هرایکی طرفنک اسلامک له و علیهنده
بولنمقده کی مقاصدی دخی معلوم اولدیغندن
علیهمزده بولسانلر واردر دیه لهمزده یازیلان
شیلردن متحصل احتسابات حسنه مزنی تغییره
لزوم یوقدر .

بر زماندنبری اسلامیت عالمنک انظار اهمیتی
دخی بزم عثمانلیاغمز جهتنه توجه ایلمشدر . بو
توجهنک عموماً لهمزده اولدینی محتاج اثبات دکلدر .
حتی بعض مذاهب اسلامیه ن فرقی بیله شوزمانده
هیچ بر اهمیت کوتور میوب منافع و سلامت اسلامیه
هائ مسائل عمومیه ده بتون هیئت اسلامیه نک
احتساباتی بر اولدینی کورلمکده در .

بری عالم نصرانیتنک و دیکری عالم اسلامیتنک
اولمق اوزره شو ایکی نظری برر برر تبعه محتاجز :
عالم نصرانیتنک اسلامیت حقننده کی نظری
ایکی یه تشعب ایایور . بریسی صدر اسلامدن

احمد مدحت افندی

بوكونه قدر دين محمدىنىڭ مدينت وسلامت وسعادت
نوع بشر ايچون قويىش اولدىنى اسلىرى تدقيق
نظريدىر كە برقاچ يوز سەنەدلىرى قاتولىكار ك اساس
مەدكور غايەندە يازدىقلىرى ترهات وتأسيس
ايدىكارى مفتریات بىلە حكمدن دوشەرك والحالة
هذه بويولده دوام خصوصىندە مصر ومعايد
بولنانلرك زىوفى دە ميدانه قونىلەرق دين اسلامك
معارف وصنايع وسياست واخلاق خصوصىندە كى
حمایه والنزامى تحسین اولمقەدەر. ايكنجىسى ايسە
اقوام اسلاميه نك بواساسات حسنه ومئينەدن
الحالة هذه نە يولده استفادە ايتىمكە بولندىقلىرى
وآتياً بواسـ استفادە لىنى نە صورتە قويه جىقلىرى

قضية سى اولوب ايشتە بوقضيه اوزرنده بدخوا -
هار مزدن قطع نظر، خير خواهلر مذك بىلە فېكرلىرى،
اميدلىرى مختلفدر. بر يارىم عصر زماندىرى ترقى
وتجديد امرندە مظهر اولمش بولنديغمز موقفياتى
نظر تقديره آلانلر آتيمز ايچون بىزى پك زياده
اميد وار ايايه جىك كشفياتدە بولنيورلر ايسەدە
اهميتجه يئە بولنردن آشاغى قالميسان دىكر بر قسم
خير خواهانمز شويارىم عصرلق ثمرات مساعيمزى
اغىر وغير كافى بولەرق واقعا ترقى وتكملة طوغرى
اسلامك يول آلمقەدە بولنديغىنى تسليم ايلورلر
ايسەدە اوروپا و آمريكانك ترقياتندە كى سرعتە
قياساً بو بطائت ايله شرق وغرب آرمەندە تخمين

اولسان تساوينك زمان حصواني بك اوزاق
كوريورلر .

بومقايساتي بين الاسلام يالكيز ملت عثمانيه
نظراً يوروتيورلر . احوال عموميه اسلاميه
نظراً يوروتيورلر . بونلر ممالك اسلاميه نك هر
طرفده افكار ترقى پروراننك تنوره باشلايدغى
بيلورلر . روسيهده تاتارلر ك واقوام قفقاسيه نك
باشلايدغى امر ترقيدن خبردار اولدقلى كى
ايرانده يگى پيدا اولغه باشلايان افكار منوره
اصحابى ده بيلورلر . مصرده ، سوريهده بر طرفدن
لسان شريف عرب ايله معارنك پيدا ايلمكده
بولندينى ترقيات مهمه دن آكاه اولدقلى كى
مصر كنجلرينك فرانسوا نكلير لسانلريله اوروبا
علوم وصنابع وحكمياننه جهت اشتراكرينه دخى
واقفدرلر . تونس وجزاير اسلامنك ترقى وتيقظى
اقوام سائر اسلاميه نك نسبتله بك آز اولدينى كى
بالخاصه فاس ومراكش اسلامنك هنوز كىدى
قرون وسطاسى خواب غفائى ايجنده نائم اولديغى
دخى كوريورلر . آفريقاى وسطيده سنوسيلر ك
قبائل وحشيه نى قبول اسلامه تشويق ايله برابر
زراعتك ترقيسنه ، تجارتك تأميننه دائر اولان احكام
اسلاميه نى بحق تطبيق ايدرك مادي ، معنوى
قوللرينك ترايد وتكاملنى خصوصات سائر دن زياده
بيلورلر . حتى اوجهتن متدهش اوله جق درجه لرده
ابى بيلورلر . هندستانده تيقظات اسلاميه نك تيقظات
مجوسيه دن بك چوق ايلروده بولنديغى واورالرده كى
اسلامى نصرانته دعوت ايجون كيدن ميسيونرلر ك
آنلرى خريستيان ايتملرندن زياده آنلر طرفندن
كنديلرينك مسلمان ايدليكى دخى كوره رك
حكمت اسلاميه جه هندستانده كى ترقيه سوز يوق
ايسهده ترقيات ماديجه هندولر درجه سنه واره .

مدقلى دخى معلوملريدرك . افغانستان و آسيائى
وسطيده كى تركستان احوالنك هنور فاس ومراكش
احواله مشابه بولنديغى فقط روسيه طرفندن
باييلان شمندوفرلر ك اورالره ايلك كوتوره جكلرى
متاع مدنيت تاتارستانده باشلايان تنورات اسلاميه
اوله جغى دخى تخمين ايليورلر . ايشته خلاصه
الخلاصه سى شو چند سطر ايجنده كورييلان احوال
عموميه اسلاميه مزى پيشكاه نابعه چكرك اسلامك
حالى ومستقبل حقهده بالاده خلاصه ايلديكمز
ايكى فكر ونظرى حاصل ايليورلر .

عالم اسلاميك عثمانليق حقهده كى نظرينه
كلنجه : عثمانليكنك شرف وقديست خلافت ايله
تشرفى جمه نك انظار اميدى عثمانليق نقطه سى
اوزرينه شمدى به قدر جلب ايدك كلى كى
بوندن صكره دخى جلب ايدك كى محققات
قطعيه دندر . آنحق بزم ايجون بر جاذبيت و جالبيت
مقدسه ومعنويه ديمك اولان بو اشرفه مقابل
برده جاذبيت و جالبيت مادي مز نه اولديغى ونه
اوله جغى دوشونمك دخى غيرت وحميت اسلاميه
عائد بر وظيفه ترقى پرورى دكيدر ؟ بز بومسئلهده
كركى كى مشكل پسند اوله جغز . اومشكل پسند
لكمز ايله بوكون كوره بيلديكمز بر جالبيت يالكيز
روسيهده كى اهالى مسلمعه اوزرنده ترقيات وتجددات
لسانيه وعاميه ايله پيدا ايلديكمز بر جاذبيت اولوب
برده ايران افكار منوره اربابى لساندن قطع نظر ،
فقط معارف متجدده مز جهتنه طوغرى جلبه
موفق اولمقده بولنديغمزدن عبارت كى برشيدرك .
ايراندن كان بعض ذوات مهمه ايله بوگا دائر
اوزون اوزادى به كوروشمش اولديغمز كى بعض
مهم مکتوبلر دخى آلمشدر . بونلردن مستبان
اولديغنه كوره ايران افكار منوره اصحابى

رغبت ایلمکده بولندقلرینی بر طرفدن رسمی و دیگر طرفدن غیر رسمی خبرلره بیان ایدیورلر ایدی. اوزرلرنده مثلا آی ییلدز شککنده بر رسم بولنان بر کلیحه عثمانلیدر دیه او قدر اعتبار ایدن او مسلمین بعیده عجباً آغز لرنده کله توحید بولنان واردین اسلامیه نه قدر رغبت و اعتبار ایدرلر.

ترقیات اسلامیه به ترقیات عثمانیه من ایله بو جهتلردن ایدیله جک خدماتک صورت رسمیه ده وقوعی ایسته مک حقیقت حال ایله قطعاً قیاس قبول ایدمه جک شیردندر. جهانده هیچ بر ملت کورلما مشدرکه: بویولده کی خطوات ترقی بر کسوة رسمیه ایله آتمش اولسون. هندستان صورت رسمیه ده استیلا ایدلدکن صکره اوروپانک امتعه سی، لسانی، فکری مدنی اورایه کیرمش دکلدرد. صورت غیر رسمیه ده استیلا ایدلدکن صکره صورت رسمیه سی ده کیرمشدر.

فقط عجباً استیلائی معنوی استیلائی مادیدن دها آزمی مهمدر؟ مستقبلات بعیده ییینه آنک اربابی دوشونسون. بز معاصرین ایسه آنجق آنلرک دوشونجه لرینه زمین تهیه سیله موظفز. ایشته اک بیوک وظیفه مدنییه من بودر.

اوت! عثمانلیرک وظائف مدنییه سنک اک بیوک بودر. اما او وظیفه یی بحق ایفایه مقتدر اوله. بیله جک درجه یی حائز بولنق دخی جای تاملدر. برکیمسه اوزرلرنده فکری نافذ اوله جق ذاتک اهلیت و معرفتجه او کیمسه به بالوجوه فائق اولسی لازم کاور. عجباً ایچمزدده پیدا اولان ارباب عرفان واذعان ممالک بعیده اسلامیه ده بولنان امثال لرینه بویله بر فائقی کنیدلرنده بوله بیلورلرمی؟ بوکا نه انی ایله جواب ویره بیلوروز، نه تصدیق ایله؛ چونکه

اوروپانک ترقیاتی آثار قلمیه عثمانیه مزده کور. مکده درلر. اوروپا لسانلری ایرانده منتشر دکلدرد. اوروپاده اکمال تحصیل ایلمش اولان پک محدود ذواتن ماعدا اوروپا لسانلرینی بیان اولیوب ذوات مشارالیم دخی امور علمیه وادبییه ایله اشتغال ایدمه یوب دولت متبوعه لرینک امور سیاسیه لرله اشتغال ایتکده درلر. بناء غایه کنج ایرانلر معارف جدیدیه آثار عثمانیه ایله واقف اوله رق فقط اوراچه قابلیت عمومییه بو آثار عثمانیه نک تمامی محتویاتی کندی لسانلرینه ترجمه و تحویله هنوز مساعد دکلدرد. بو ایکی جالبیتدن ماعدا ممالک اسلامیه اوزرلرنده صرف عثمانلی غمزه عجباً هانکی مدار جالبیته موفق اولمشدر؟

بر شیئی موجودلر اوزرندن تتبع ایدمه من ایسه ک مفقودلر اوزرندن تتبع ایدمه بیلوروز. مثلاً بزم احوال میز آنلره آنلرک احوالی بزه طو. غریدن طوغرییه اخبار ایدمه جک سیاحلر من مفقوددر. آنلرک السنه سی بالتحصیل مخازن علوم اسلامیه و مدنییه اولان کتابلرینی تتبع ایدمه جک لسان آشنالرمز و آنلر نزدنده کی آثار قدیمه اسلامیه یی تدقیق ایله جک آرکئولوغلر من و بزم محصول صنایع میز آنلره و آنلرک محصول صنایع می بزه طوغریدن طوغرییه ایرشیدیره جک تاجرلر من و حکمت اسلامیه جه بزم دوشوندکلر میز آنلره و آنلرک دوشوندکلرینی بزه بالتبلیغ ایکیمسنک آره سی بوله جق میسیونرلر من مفقوددر. مفقودلرک شومقدارینی صایدقدن صکره دها بونک یوز قاتنه واران دیگرلرینی صایغده لزوم قالمز؛ حال بوکه دها کچن کون استانبول مطبوعاتی هندستانده عثمانلی معمولاتیدر دیه صاتیلان اوروپا معمولات مقلده سنه هندستانجه اهالی مسلمانه نک نه قدر

خبردار دکنز ، بیلمیورز . اوپله ایسه وظائف
مدنیہ مزی ایضایہ هانکی نقطہ دن باشلامقلغمز
لازم کله جکی کندی کندیسنه تواضح ایدیور .
خیر الکلام مائل و دل .

محمد

شعر

کیجه

ماه زرافسر ردای شام ایله مستور [۱]
ساحه غبرا بتون ظلام ایله مستور
شعر الہی اولان ستاره علوی
شعله پران فر احتشام ایله مستور
طرہ لرزنده تار موجہ رفصان
روح پراکن نسیم شام ایله مستور
جرم درر ابتسام زهرہ ازهر
برقع آلام اولان غمام ایله مستور
باق بزم یزدان نہ آشیانہ یارامش
بوپله مکوکب - حدود بام ایله مستور
هیچی هیچی مال معشره قارشی
هربری جاوید ابتسام ایله مستور
صمت نوازنده طبیعتہ قارشی
جلہ ذرات احترام ایله مستور
دیدہ شہلای دلبران سمن تن
نفخہ ذوق آور منام ایله مستور
شعشعہ تابناک صیت اعلی
نردہ ؟ بوکون برفسردہ نام ایله مستور
نظم رکبکم ایدرمی جسمی تصویر
حسن کزبن دامن کلام ایله مستور
حسن ادا قالب متین سخندرد
سیف کهر تاب اولور نیام ایله مستور
[۱] وئی : مفتعل فاعل مفاعل مفعول

دست قدردہ نہ در بو قدرت تخریب
سایہ ور اورمان بوکون عظام ایله مستور
فی ۳۰ حزیران سنہ ۱۳۱۳

حسین دانش

شعر

زلف یارہ خطاب

بر زمان نشئه فریح سحر
فکری سرداده کلال ابتدی
طبع آوارہ کرد غم پرور
بنی محزون وبی مجال ابتدی

§

دو کردی نجم روح زاء، جهانہ شعله شعله فر
شوہقی تلالبدہ یانار پارل پارل کهر
زمان زمان نسیم تر ایدردی خاکدن کذر
کنار جوی موجہ ران ، مقر مرغ نغمہ کر
بومنظر بدیعہ قارشی بن نہدن حزین ایدم !

§

سپهر دیردی : سیر ایدک مناظر برینگی !
نظام اخترانمی ، شکوہ بر ترینگی !
یا ، طبع فکرت آزما ؟ خیال دلبرینگی
ایدردی دلہ جاوہ کر ، او یار مہجبینگی ؟
اودم جبین دلبرہ باقوب خطاب ایدوب دیدم :

§

ای زلف تیرہ ! جاوہ کہ سر بسته سک
بر صاف جبہہ اوستہ دامن کسسته سک
ربزنده سک جبہہ پر یوارک اوستہ
امواج پرینان کبی ہپ دستہ دستہ سک
بعضاً شکنج در شکن ورعشہ ناکسک
بعضاً شرر مثال بتون جسته جسته سک
بعضاً بوکوم بوکوم کوزل اندامہ سایہ ریز
بعضاً پک کیخستہ تار وشکستہ سک
دستم ایدرمی دامنکہ ہیچ سنک تماس ؟
اکلیاوار ، سن کهر آکین ، خجسته سک

فی ۲۷ اغستوس سنہ ۱۳۱۳
کذا